

Lokaal ondernemerschap: hoe verder?

Wat werkt wel en wat werkt niet als het gaat om het stimuleren van lokaal ondernemerschap? Tijdens het door Ondernemershuis Deventer (OHD) en de gemeente Deventer georganiseerde symposium 'Bevordering van lokaal ondernemerschap' afgelopen maandag 4 juni werd door deskundigen, politici, ondernemers en wetenschappers gezocht naar antwoorden op de vraag.

We kijken terug op een geslaagde dag met een keur aan interessante sprekers en veel betrokken deelnemers. Voor wie niet (de hele dag) aanwezig kon zijn, vatten we de dag hier graag samen.

Economisch DNA

Dagvoorzitter Dominic Schrijer, oud-wethouder Stedelijke Economie van Rotterdam, opende de dag en schetste meteen puntig de aanleiding en noodzaak van het symposium. "Ondernemers hebben het moeilijk. Zeker in deze tijden van economische neergang is het belangrijk dat ze ondersteund worden en dat advies op tijd bij hen terecht komt. Met advies kun je niet vroeg genoeg beginnen." Hulp is dus nodig. Niet alleen om bestaande ondernemers te steunen, maar ook om nieuwe ondernemers goed voor te bereiden. De ondernemer bestaat overigens niet, de groep is zeer divers. Maar samen vormen ze het economische DNA van een dorp, stad of streek.

Werk aan de winkel

Het aantal ondernemers in Deventer bleef achter bij het landelijk gemiddelde, wat in 2010 een van de redenen was om een ondernemershuis in Deventer te openen. Er was dus werk aan de winkel, zeker ook omdat het midden- en kleinbedrijf de motor is van de stedelijke economie. Wethouder Economische Zaken **Marleen Huizingh**: "Om die motor verder aan te zwengelen, is met verschillende partijen OHD van de grond gekomen", schetste ze het ontstaan. "OHD koppelt bestaande activiteiten aan elkaar maar brengt deze ook samen met nieuwe voorzieningen op het gebied van lokaal ondernemerschap, met extra aandacht voor ondernemerschap in de wijken.

OHD coacht nieuwe ondernemers en helpt ze bij het opstarten van hun eigen bedrijf. Ook biedt OHD hulp bij het vinden van huisvesting en financiering voor bedrijven en wil het ondernemers onderling samenbrengen, maar ook de verbinding zijn tussen de overheid en ondernemers in Deventer." Hoewel OHD bewust gevestigd is in een achterstandswijk, wil het initiatief fungeren als ondernemers-ondersteuning voor de hele stad, benadrukte de wethouder.

Film en presentaties

Tijdens het symposium werden de werkwijze en resultaten van OHD gepresenteerd in de vorm van een [animatiefilm](#). De film is ons aangeboden door het [Marketing- en Communicatiegilde Deventer](#).

Op onze website vindt u ook de [presentaties](#) van de inleiders en de best practises.

Tijd om te oogsten

Het Deventer initiatief kan rekenen op brede ondersteuning uit de markt maar de opzet en continuïteit lopen gevaar, zo schetste de wethouder. "Enerzijds zien we dat de wijkeconomie groeit. Het aantal één- en tweepitters is toegenomen, wat het belang van de woonwijk als werklocatie weerspiegelt. Anderzijds zien we ons als stad geconfronteerd met macro-economische ontwikkelingen waar we niet omheen kunnen. De centrale vraag is dus hoe we in de toekomst initiatieven als OHD vorm kunnen blijven geven." Wat volgens de wethouder echter als een paal boven water staat, is dat bij het stimuleren van de economie ondernemerschap onmisbaar is. "Daarbij moeten alle partijen met elkaar samenwerken: de overheid en ondernemers moeten elkaar zien te vinden in verschillende samenwerkingsverbanden waarbij de overheid vooral kaderscheppend bezig is. De gemeente kan, en wil, het niet alleen doen. Wij willen er zijn om bijvoorbeeld regels te versoepelen en te faciliteren, maar de ondernemers zullen ook hun steentje moeten bijdragen.

OHD is medio 2010 opgericht. Inleiders op het thema Aard Groen (Hoogleraar Innovatief Ondernemerschap Universiteit Twente) **en Rinke Zonneveld** (directeur Ondernemerschap van het ministerie EL&I) gaven aan dat twee jaar wel erg kort is. "Bouw voort op de naam en faam die je hebt opgebouwd in die korte periode, het wordt nu tijd om te oogsten". Beide heren benadrukten dat ondernemerschap niet louter een aangeboren eigenschap is. Je kunt het je ook aanleren. Onderwijsinstellingen en initiatieven als een ondernemershuis kunnen daarbij van dienst zijn.

Betrokken partijen zijn positief

Bij de paneldiscussie over de resultaten van OHD blijkt dat de betrokken partijen positief zijn over de eerste fase. Henk Scharp, voorzitter van MKB Deventer, is vooral te spreken over manier waarop het initiatief gestalte heeft gekregen. "Wij als MKB Deventer zijn er vanaf het begin volop bij betrokken. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt over wie wat doet. Op die manier voorkom je overlap tussen mijn organisatie en OHD. Sterker nog, je zorgt dat er door de specifieke deskundigheid in het ondernemershuis een club ontstaat die perfect aansluit op MKB Deventer, dat meer een lobbyorganisatie is."

Aansprekende resultaten zijn minder werkloosheid en dus een besparing op uitkeringen, een goede binding met banken en onderwijspartijen, en: OHD zorgt voor positief elan door de hele stad. Toch rijst de discussie over de toekomst. Met het eindigen van de financiering in zijn huidige vorm zal er naar alternatieven gekeken moeten worden. Eén van de mogelijkheden is het opzetten van een publiek private samenwerkingsconstructie ofwel een samenwerkingsvorm tussen de overheid en een of meer private partijen. Een andere optie is samenwerken met initiatieven als het Startershuis en het Gemeentelijk Regionaal Ondernemers Steunpunt. Het is in ieder geval zaak ondernemers te blijven steunen met verschillende basisbehoeften, wellicht een taak die is weggelegd voor de nieuwe Kamers van Koophandel en Syntens zoals door Rinke Zonneveld werd toegelicht. Beide organisaties zullen de komende tijd grondig veranderen.

Ook voor ABN AMRO, een van de banken waar OHD mee samenwerkt, liggen er wellicht kansen voor private ondersteuning denkt Yourbusiness Banking specialist Mark van Alken. "We zijn zeker bezig om te kijken hoe we daarmee omgaan, maar dat doen we in meerdere steden. Ik kan daar helaas nog niets

concreets over zeggen, maar de gesprekken zijn gaande." Zeker is wel dat samenwerking met OHD voordelen biedt voor banken: de geïnteresseerden van nu zijn immers de klanten van de toekomst. Paul van Roosmalen, directeur Woondiensten van Woonbedrijf Ieder1 en één van de initiatiefnemers van OHD, schetst de bancaire wereld nog een voordeel: "Als je nu inzet, kun je wellicht in achterstandswijken straks meer producten verkopen omdat de leefbaarheid verbeterd is." Ook directeur van OHD Rob Nas ziet wel iets in een publiek-private samenwerking als het gaat om de toekomstige financiering en opzet van zijn organisatie.

Dagvoorzitter **Dominic Schrijer** boort meteen nog maar een bron van mogelijke inkomsten aan: "Met het vervallen van de ondernemersbijdrage aan de Kamers van Koophandel kan wellicht een deel van die bijdrage in het ondernemershuis gestopt worden." Dat idee wordt vanuit de zaal van harte ondersteund door Wim Thijssen, oprichter van De Fabriek, een belangenvereniging van zzp-ers in Deventer. "We zouden er zelfs meer dan die paar tientjes per jaar voor de Kamer van Koophandel in willen stoppen, als het maar resultaten oplevert."

Henk Scharp: "Zzp-ers zijn belangrijk voor de stad. We moeten hen er zeker bij betrekken. Hier hebben we overigens de kern van de zaak: de kracht van Deventer zit in het DNA, in het collectief. Dat moeten we als basis gebruiken om verder te komen."

Vergelijkbare initiatieven

Elders in het land zijn vergelijkbare initiatieven als in Deventer ontwikkeld: Ondernem 't in Groningen, ROZ-Groep in Twente & de Achterhoek, in Rotterdam Zuid Ondernemershuis Zuid en in Amsterdam Noord Ondernemersloket Amsterdam Noord. De doelstellingen komen grotendeels overeen met het Ondernemershuis Deventer, de organisatorische achtergronden en de fysieke inrichtingen verschillen:

- Het Ondernemersloket Amsterdam Noord heeft geen fysiek punt, maar een loket. Het stadsdeel zorgt voor de financiën, de begeleiding voor ondernemers wordt verzorgd door medewerkers van het organisatieadviesbureau KplusV.
- Het Ondernemershuis Zuid In Rotterdam Zuid is een publiek-privaat samenwerkingsverband dat opgezet is met een EFRO-subsidie en bijdragen van de 19 vaste partners. Er is een fysieke locatie waar starters en gevestigde ondernemers uit Rotterdam welkom zijn. Een aantal partners hebben daar een balie of houden (inloop)spreekuur.
- ROZ Twente & de Achterhoek 'peutert' overal geld los en werkt met subsidies uit het Europees Sociaal Fonds. Vanuit acht kantoren bieden zij 'full service onder een dak' voor starters en gevestigde ondernemers.
- Ondernem 't in Groningen is gestart met een projectsubsidie, maar haalt haar omzet in 2012 volledig uit de markt. Ondernemers in de hele provincie Groningen worden er door mensen bediend, niet door loketten.

De grote gemene deler zijn de aangegane samenwerkingsverbanden en het hoge aantal klantencontacten. Er wordt intensief samengewerkt met onder andere banken, woningcorporaties en onderwijsinstellingen. Ondernemers weten de initiatieven goed te vinden blijkt uit de klantencontacten en intakes. Het blijft overigens niet alleen bij contacten: een groot deel van de geïnteresseerden start ook daadwerkelijk een bedrijf.

In Groningen is de dienstverlening vergaand gedigitaliseerd: geïnteresseerden kunnen terecht bij het portal ikonderneemhet.nl, een toegankelijk ondernemerspunt waar ondernemers terecht kunnen voor advies, begeleiding en informatie over ondernemen in Groningen. Via de site kunnen ondernemers eenvoudig hun bedrijf profileren, contacten leggen en zaken doen.

Trends stimuleren lokaal ondernemerschap

Na de diverse presentaties gingen de symposiumgasten in groepen uiteen om te discussiëren over ontwikkelingen op het gebied van lokaal ondernemerschap. Er werd een aantal trends gesignaleerd bij het stimuleren van het lokaal ondernemerschap:

1. Er ontstaan nieuwe netwerken van zzp-ers.
2. Onderwijsinstellingen bereiden hun scholieren steeds vroeger voor op het ondernemerschap.
3. Er is een behoefte aan permanente scholing.
4. Er is een wederkerigheid tussen de overheid en ondernemers.
5. Creëren van particuliere fondsen voor ondernemers kan een nieuwe financieringsmethode worden.
6. Ga uit van de lokale economische structuur en realiseer je dat face to face contact belangrijk blijft.
7. De gouden driehoek, ofwel de samenwerking tussen ondernemers, overheid en kennisinstellingen kan nog verder geïntensiveerd worden.
8. Het profiel van de huidige generatie ondernemers verandert.
9. De arbeidsmarkt flexibiliseert.
10. Het aantal BBZ-aanvragen zal toenemen (bijzondere bijstand zelfstandigen).
11. Het aantal microfinancieringsaanvragen zal toenemen
12. Het dienstenpakket zal verder worden gedigitaliseerd.

Hoe nu verder?

Tijdens het symposium wordt door alle deelnemers gereflecteerd op de vraag 'hoe nu verder'. Deze vraag is niet eenduidig te beantwoorden. Tijdens het slotdebat werden uiteenlopende creatieve oplossingen aangedragen. Diederik Laman Trip, voorzitter van het Nederlands Comité voor Ondernemerschap en Financiering, ziet een alternatief voor de huidige financieringsmodellen: crowdfunding. Crowdfunding betekent 'funding door de 'crowd', ofwel vele kleine 'investeerders' en belanghebbenden die bereid zijn om kleine bedragen te investeren voor bepaalde doelen waarbij zij zich betrokken voelen. Deze belanghebbenden geven allemaal een relatief klein geldsbedrag wat bij elkaar opgeteld leidt tot één grote investering waarmee de doelen verwezenlijkt kunnen worden.

Koos van Dijken, hoofd Statistiek, Trends en Evaluatie bij het Nicis Institute, ziet kansen in regionale samenwerkingsvormen. "Op regionaal niveau gaan de Kamers van Koophandel en Syntens starten met nog nader vorm te geven ondernemerspleinen. Er moet samenwerking komen tussen de regionale ondernemerspleinen en de lokale initiatieven zoals ondernemersloketten en ondernemershuizen. Het stimuleren van lokaal ondernemerschap heeft alleen zin als er intensief wordt samengewerkt met lokale partijen. De lokale partijen moeten hiertoe het initiatief nemen. Houd daarbij altijd rekening met de couleur locale of het lokale economische DNA van een stad of dorp. "

Henk Kool, wethouder EZ van de gemeente Den Haag, vindt dat de overheid moet faciliteren, niet reguleren en regisseren. De overheid kan eventueel optreden als co-financier. "Blijf proberen om barrières weg te nemen en blijf goed luisteren naar de ondernemers." Kool heeft ook oren naar de oprichting van een fonds voor ondernemers die de startersfase voorbij zijn, maar wel willen groeien. Volgens de wethouder valt deze groep nu buiten de huidige regelingen terwijl van hen juist groeipotentie is te verwachten.

Conclusies

Iedereen is het er over eens dat de komende periode geen gemakkelijk opgave wordt maar dat je met focus uiteindelijk altijd iets kunt bereiken. Is het niet linksom, dan wel rechtsom. De voorzichtige eerste conclusies die we kunnen trekken zijn:

- In deze roerige economische tijd is ondersteuning voor startende maar zeker ook voor gevestigde ondernemers meer dan ooit van cruciaal belang.
- Los van alle ontwikkelingen rond de Kamers van Koophandel en bezuinigingen kan en moet de samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs hechter. Aansluiting bij het specifieke economische DNA van de stad en regio, ofwel de couleur locale, is daarbij een must. Benut de kracht van lokale samenwerking!
- Het is zaak om bestaande initiatieven met betrekking tot ondernemersondersteuning beter op elkaar aan te laten sluiten en waar mogelijk in elkaar te schuiven. Dit om kosten te delen en de dienstverlening te verbeteren. In ieder geval is onderlinge informatie-uitwisseling en kennisdeling onmisbaar. Dit kan digitaal zijn of in de vorm van één fysiek loket.
- Onder meer vanwege flexibele arbeidscontracten is er een snel groeiende groep ZZP-ers. Die groep vraagt om geheel nieuwe dienstverlening. Zij hebben behoefte aan werkplekken, een netwerkgeving en een klankbord. Het combineren van specialismen in een overkoepelende samenwerking van ZZP-ers behoort ook steeds meer tot de mogelijkheden.
- Vier het fenomeen ondernemerschap! Wees er trots op, laat zien wie het zijn en draag hun succes uit. Dit maakt anderen ook enthousiast en maakt duidelijk dat ondernemen een reële loopbaanoptie is. Ambitieuze zijn mag en groei realiseren kan! Een nationale Ondernemersdag werd om deze reden geopperd.

We danken sprekers en gasten voor hun tijd, inzet en betrokkenheid.

Contact met Ondernemershuis Deventer

Heeft u naar aanleiding van dit verslag vragen of opmerkingen? Neemt u dan contact met ons op:

Ondernemershuis Deventer
Van Hetenstraat 67a
7415 TT Deventer
T 085 1043 558
info@ondernemershuis-deventer.nl
www.ondernemershuis-deventer.nl